

„STROOPEN” IN HET BORCHTBOSCH EN WAARMEE DAT AFLIEP.

In de oostelijke streken van ons vaderland zijn het de rivieren, die vruchtbaarheid brengen aan de anders dorre heide en zandstreken, zijn het de heldere beken en stroompjes, die het paarsbruine heidekleed garneeren met een zilveren band, aan weerskanten afgezet met breede strooken, die in den vorm van bosschen en korenvelden de schoonste versierselen dragen.

Voor Denekamp is de Dinkel zoo'n weldadige stroom. De vruchtbare weilanden, de prachtige korenvelden bewijzen dit met een oogopslag aan den bezoeker, die ook maar voor korten tijd, komt vertoeven in deze streken.

Het Borchtbosch, aan de westzijde der Dinkel gelegen, vormt met zijn hooge beuken en eiken, zijn lange lanen en slingerende paadjes, zijn wild en war dooreengewonden kamperfoelie en braamstruiken, zijn weelderige varens in allerlei hoogte een levend pronkstuk op het Dinkel-kleed.

Dat bosch, meermalen bezocht met onze Rotterdamsche logé's en mijn Helderschen vriend, in den vroegen morgen en in de volle middagzon, wenschten wij ook bij maanlicht, bij nacht te zien, te hooren en te voelen.

Wij hadden daarom afgesproken op Woensdagavond 9 Augustus daar heen te gaan en dan meteen te „stroopen”. De lezers zullen wel begrepen hebben, dat wij ons niet aan eene overtreding der jachtwet wilden schuldig maken, al ging ook de lichtbak mee. Ons doel was kleiner wild te verschalken, dat met vier vleugels daar in talrijke hoeveelheid, zooals mij reeds vroeger gebleken was, heen en weder speelde.

Eerst lazen wij 's namiddags de desbetreffende aanwijzingen van onzen helaas! zoo vroeg ontvallen meester, Ter Haar uit Kollum, en om half 9 stonden wij gereed te vertrekken. Het lokmiddel bestond uit een Jam-potje vol stroop, met anderhalf glaasje rum er doorheen gemengd. Verder hadden wij meegenomen een kwast, een fietslantaarn, een groot vlindernet, een doosje met turfbodem, spelden, een stopflesch en wat chloroform. Wij waren met ons vieren, zoodat ieder wel wat te dragen had.

De dag was zoel en stil geweest: de avond was nog stiller dan de dag.

De lange straatweg met dubbele rij boomen lag loom uitgestrekt, tot in wijde verte zij zich versmalde en door het hooge hout aan weerszijden overhuifd en bedekt werd.

Hooger aan den horizon lagen donkere wolken opgestapeld tot berglandschappen en reuzengedrochten. Zij schenen de machtige koppen omhoog te werken, maar vermochten niet zich af te scheiden van het eene groote voetstuk, dat de aarde tot steunsel had.

Rechts voor ons dreef de blanke sikkel der maan in het azuur omlaag achter het bosch. Zij verlichtte nog even den toren van het dorp achter ons, die scherp afstak boven het rood der daken, dat uitglom boven het boomenvlak. Nog lang zagen we heel helder den vergulden haan zijn staart in fiere houding dragen, vooral als wij na een kleine weerlicht flikkering de wolken op den achtergrond des te zwarter zagen.

De nog jonge beuken langs den weg, niet opgesnoeid nog aan hun voet, in mantels gehulde wachten stonden roerloos stil. De lange rij werd slechts eenmaal gebroken door twee oude berken, die met klimop begroeid, hun twijgjes niet verroerden en voortdroomden in de stille deemstering van den voornacht.

Er was geen leven meer op de boerderij links, geen wagengerij, noch hondengeblaf.

Het nachtegaalskruid langs den slootkant hief zijn scherm van grijze bloempjes nog stiller dan overdag, doch vermocht geen vlieg of hommel meer te lokken. Zij sliepen na den warmen dag, waarop de hospita's, met koninklijken overvloed den nectar hadden geperst en voorgezet. Hoogtijd was gevierd, thans rustte alles.

Wij naderden het bosch. De wolken donkerden nog zwarter dan zoo even en kwamen opzetten en schoven vooruit, van den horizon af naar alle kanten opwaarts, als wilden zij ons insluiten daar waar wij het nachtelijk bezoek wilden brengen. Majestueus en plechtig stil lag daar het Borchtbosch voor ons. De lange eikenlaan, die wij insloegen was pikzwart. Een grijze streep, die door het welfsel schemerde, wees ons den weg. Het scheen een oneerbiedigheid in deze stille omgeving te spreken; een ontwijding in deze heilige hallen de stroopkwast te moeten hanteeren. En het moest, wilden wij ons doel, niet het hoofddoel! bereiken.

Maar het werk, dat wij gingen doen, zou dienen tot vermeerdering onzer kennis, tot een feestmaal voor de viervleugelige bewoners van het bosch.

Wij kozen, zoo goed dat in de donkere lanen mogelijk was, de meest open plekken, waar twee wegen elkaar kruisten, of een weide dicht aan het boschgebied grensde. Het meest werden eiken uitgekozen en later ook dennen, om hun rimpelige schors op manshoogte met een lekker laagje ter grootte eener hand te bedekken.

Langzaam verder gaande hadden wij zoo een twintigtal tafels gedekt en waren wij gekomen in het achterste meest wilde deel van het bosch. Donkere dennen vervingen hier de loofboomen en vormden den overgang tot de heide, die zich daarachter, wie weet hoe ver, uitstreckte. Onze voeten drukten de teere mosstengels, onhoorbaar, tot een verdord takje kraakte en knetterend opsprong. Het

weinig begane pad liep dicht langs den buitenkant, zoodat het hier lichter werd en wij duidelijk de

Foto van S. A. KORPORAAL te Rotterdam.

Laan naar den Buitenkant.

stammen konden onderscheiden, die het hoge welf schraagden.

De maan had nog gelegenheid voor eenige oogenblikken door het wolkenleger heen te breken en liet haar fósforen licht vallen op de stammen van het woud.

De ijle pijlers lieten de stralen de vrijheid, om te spelen om de knoestige oesten (stompen, waar een tak afgebroken is), te druipen op de glimmende bladeren van enkele heesters en neer te zeeven in fijne sprankels op het acanthen mos aan den voet.

Dan ging een lichte flikkering even door het woud, als was het de weerkaatsing van een ver verwijderd helder licht. Wij gingen aandachtig verder en beschouwden dat geheimzinnig spel van licht met duister, langs onzen weg, die door duizenden vlammeende lichtjes als betooverd scheen. Met hetzelfde gevoel van tevredenheid waarmede een vermoeide te huis komt, rustten

wij uit op de canapé-vormige bank, die bij een wending van het pad, van geschildre eikentakken was ineengezet. En het is de vraag, of het een zucht was van verlichting, of van bewondering die onwillekeurig aan den boezem ontsteeg toen ieder naar eigen welvinden was neergezeten. Hier was het, waar het tooneel beter te overschouwen was. Ruim en stil. Achter ons stond het beeld van Flora. Zegenend hief zij hare hand over onze hoofden. Het manshooge voetstuk was omrandt door slingerende kamper-foelie, waarvan de bloemtrossen hun geurigen honing aan de nachtvinders boden.

Het was stil in het groote bosch, in *onze* wereld. Een tegenstelling, het scherpst zich afteekenende in het gemoed mijner metgezellen, die kwamen uit de drukke stad, *hun* wereld.

Geen tochtje ademde door de hoogste kruinen. Geen uil of ratelaar schrikte ons met krassend geluid op uit onze rust. Stille dronken wij de verfrisschende geuren van het woud en met haar de kalmte en vrede van dezen feeërieken zomernacht.

Het licht speelde op Flora's beeld, speelde op hen, die daar neerlagen aan haar voet, luisterend en genietend van het hemelsch schoon, dat zij ons menschenkinderen te smaken bood.

Langzaam zonk de zilveren maan de donkere wolken in, verborg zich tusschen kloven en liet de schaduwen van den nacht gelegenheid neer te dalen op de aarde.

In het dichtst van het donkere bosch had het flikkeren van de rondom legerende wolken ons oog niet getroffen, maar hier aan den zoom bij de ijle dennen konden wij het oplichten van het Zuiden tot het Noorden des te beter waarnemen.

En de maan was er niet meer om een tegenlicht

Foto van S. A. KORPORAAL te Rotterdam.

De schop.

te geven en te verhinderen, dat de dreigende wolken optrokken en zich uitbreidden boven het geheele Westen. Het was gelijk een legermassa, die het gansche rondsel had ingesloten, die zijn voorposten vooruitschoof tot boven onze hoofden, om aan de sterren hun laatsten glans te ontnemen.

Nog bleven wij maar al kijken, wat na deze verandering gebeuren ging. Niemand van ons dacht aan schuilen, of wilde spreken van heengaan, al lichtten de wolken ook feller wit, al flikkerden de zigzagstralen ook hooger boven den horizon. Het was of electrisch licht het flauwe schijnsel van maan en sterren had vervangen.

Een verwijderd gerol, dat zich hooren liet voor-spelde, dat het onweer optrok; de stilte waarmee dit in zijn werk ging; de volle donkere lucht rondom, waaruit het haast onophoudelijk lichtte; de warme zoelen dag vooraf; alles wees er op, dat we minstens heel wat regen konden verwachten. Nu was ik de eenige bekende in dit bosch en wist uit vroegere jaren, dat bij een boerenerf niet te ver van ons af een schuur of schop stond, waar in tijd van nood voor regen te schuilen zou zijn. Want noch de ééne regenmantel, die wij hadden meegenomen, noch de vele dennenkruinen, die ons bescherming aanboden, zouden ons voor een doornat pak hebben kunnen vrijwaren. Daarbij konden wij den heelen tocht naar huis niet meer maken en zouden wij voor de nachtvinders de tafel voor niets gedekt hebben?

„Kom“, zei ik, „laten wij de boomen eens langs loopen, we zoeken meteen naar een beschuttend dak; het schijnt dat wij regen zullen krijgen!“

De acetyleen-lantaarn werd aangestoken om de bestreken boomen terug te kunnen vinden en de gasten te kunnen zien, die zich aan den maaltijd te goed deden. Zacht ruischten de toppen der boomen! Wij gingen dan het pad terug, de boomen belichtend en de vlinders pakkend, die in half „kenne-lijken staat“ nog doorslempten aan het zoete vocht!

Wij konden zoo enkele *Agrotis* en *Xanthia*-soorten oppikken en in verzekerde bewaring brengen ¹⁾.

Reeds begonnen enkele regendroppels te vallen, die zacht neerleekten op de struiken langs het pad, of sissend uiteensprongen op den warmen kop van den reflector. Witte donzige vlindertjes zweefden als lichte veertjes in de lichtpyramide der lantaarn, glipten tusschen de ijl vallende druppels heen het helle licht tegemoet en schroelden de teere vlerkjes aan het brandend heete glas.

¹⁾ De vlinders, die wij bij deze en een volgende gelegenheid vingen (4 Sept.) waren: *Agrotis Pronuba* A. *Janthina* z.z. *Amphi-pyra Pyramidea*, *Catocala Nupta*, *C. Sponsa* z.z. *Xanthia Fulvago*, *Orthosia circellaris*, *Hydroëcia Nictitans*, *Hadena didyma*, *Cidaria Siterata*. Samen over de 50 ex. (Dit voor den deskundigen lezer of dito lezeres)

Wij sloegen een zijweg in en niet lang duurde het, of bij een helderen bliksemstraal zagen wij de scherp omljnde boerenhofstede staan met een korenschelf en de oude schuur er naast. Zij was er dus gelukkig nog en wat ons nog beter te stade kwam, niet op moderne manier vertimmerd. Van oude scheeve planken in elkaar geslagen, die door weer en wind nog scheever waren getrokken met groote reten er tusschen en voorzien van een bekapping van dennenslieten met riet en stroo gedekt, stond zij daar, door geen deur gesloten, voor ieder open, die gastvrijheid wenschte. Zelfs een veranda, zoo luchtig mogelijk, ontbrak niet! Daaronder was de wagen getrokken, die direct door een onzer benut werd om er op plaats te nemen, terwijl de ander de lantaarn er op neerzette. Haar schijnsel viel in hoeken en gaten op een ploegstel aan den kant; op een inspan, dat rechtop tegen de hilde was gezet; op planken en stroo; op de hilde zelf, waarop bundels vlas, oude korven en bezemrijs in harmonische wanorde dooreenlagen.

Ieder zocht een plekje, waar hij zich neer kon leggen, zoo mogelijk droog en tochtvrij. De lantaarn maakte ons dat gemakkelijk, ofschoon wij het ook zonder haar wel hadden klaar gespeeld. Zij verlichtte helder ons nachtelijk verblijf en riep de vlinders uit hun schuilhoeken, die evenals wij er een onderkomen gezocht hadden. Enkele verdwaalden in het gazignet, dat hun verraderlijk werd voorgehouden.

De regen daalde nu in dichte stralen neder. Het bosch werd prachtig verlicht, alsof wit Bengaalsch vuur in reusachtige hoeveelheid werd gebrand.

De donder rolde van het Zuiden naar het Noorden met een echo, als rolde een spoortrein over een verwijderde reuzenbrug.

Langzaam stierf dat gerommel weg, en nauw verdwenen, vielen nieuwen slagen bots op schelle, de lucht klievende strepen.

De hemel en het bosch stonden in vuur en vlam. De wind trok met den regen door het bevende woud en als een ruischende bergstroom werd het geluid immer krachtiger en streelde dan weer even als een melodieuze geluid ons luisterend oor.

't Was of dat woud, dat zoo even nog in trotsche stilte daar stond, moest ontworteld worden, of alle leven van kever tot konijn, dat daar angstig een toevlucht had gezocht, moest worden geteisterd, vernietigd, zoo 't kon.

Slag volgde op slag, ruk na trek, vuur op vuur. 't Werd niet donker meer nu, niet duister. 't Was één licht. De vlagen boven rukten de kruinen. Het vuur, leekte of ketste de stammen en sloeg in den grond. Het oogverblindende licht, bespoelde als een zee het bosch, van boven tot onder, van Oost tot West. 'k Dacht, dat het laatste uur van het machtige pralende bosch had geslagen.

Zwijgend stonden wij dit aan te zien! Wij, die het hadden gekend in leven en bloei wij zouden het ook zien in zijn strijd; zijn strijd, hoe geweldig ook, gelukkig niet den doodstrijd.

Hij, Donar, de verdelger, die de bliksem-schichten zond en tot bondgenoot had Eolus, werd door d'eigen vriend verdreven naar Oostelijker streken. En storm en regen bedaarden, de lucht werd helder, de flikkeringen waarop geen knetterende slagen meer volgden, vermochten niet eenig letsel meer den moegestredene toetebrenge.

Met de oude veerkracht hief hij den kop omhoog, schudde het bloed van zijne lenden en was gelukkig den schat van bloemen en dieren bewaard te hebben, die zich aan hem hadden toevertrouwd en die thans weer vrij opademden na deze angstvolle oogenblikken. De Kamperfoelies geurden weer: de Chrysorrhoea's dansten als te voren in den met sterren verlichten nacht en ook wij verlieten onze schuilplaats en drentelden door de lanen naar den uitgang.

De lantaarn doofde uit! Maar wat hinderde dat? de weg was wel te vinden en tot opsporen der vlinders hadden wij ze niet nodig. Wij wenschten nog uitsluitend te genieten van de natuur, die na een onweder vooral een niet te beschrijven vrede en frischheid biedt. Weldra waren wij op den straatweg aangekomen, waarvoor in het midden het dorpje lag.

Daar galmen twalef slagen uit den toren, de weiden, het bosch over tot in verre oneindigheid!

Middernacht in het bosch!

De weide geurde, het bosch geurde, de akkers geurden goed. De hemel blauwde hoe klaar, de sterren tintelden hoe zacht!

Bewonderend vertraagde de voet en onze ziel dronk in een genot, zoo weeldrig en intens, dat onze geest zich er nog aan laven kan in later dagen, wanneer het „stormt en strijdt daar binnen“.

Denekamp, Sept. '05.

J. B. BERNINK.

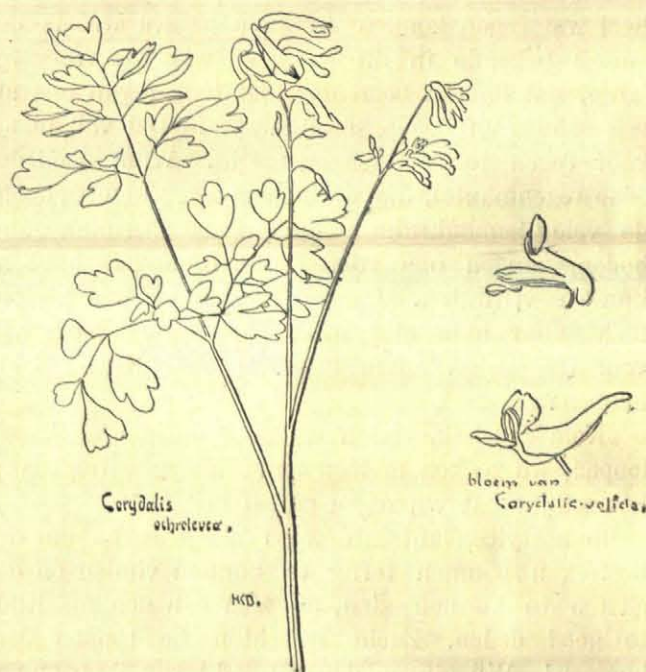
LENTE IN HET GEULDAL.

(Vervolg).

Na vergeefs nog wat gezocht te hebben naar de zeldzame Astragalus, die hier ook moest staan, daalde ik maar weer af, om eerst eens te zien, hoe ver de gele helm-bloem (*Corydalis lutea*) al was, die de steenen oevers van de Geul met haar frischgroen, welig lof bekleedt. Ze waren reeds aardig aan 't bloeien, wat mij wel een beetje verwonderde, want ik had ze vorige jaren in Augustus nog vol in de bloemen gevonden, en haar meer algemeene verwant *Corydalis solida* is toch een plant met een zeer beperkten bloeitijd. *Corydalis lutea* bloeit echter den heelen zomer door met een overvloed van mooie, heldergele bloemen, die denzelfden bouw hebben als die van de

gewone helm-bloem: ook hier vormen de twee zijdelingsche bloemkroonbladen een hollen bol, waarin de helmknoppen der tweebroederige meeldraden en de stempel liggen.

En nu naar 't Geböschke. Hier bloeide rijkelijk de wilde aardbei, forsche, stijlvolle planten, en *Sanicula*, *Salomonszegel*, *paris*, *majanthemum* en *lelietje van dalen*. Dan zag ik er de bladeren van de *aronskelk*, *anemone* en de gulden boterbloem. Ook *Asperula* bloeide er, de Waldmeister der Duitschers, met kleine witte zoetgeurige bloempjes, en *Oxalis Acetosella*, de boschkloverzuring met haar sierlijke drietallige blaadjes en rose-witte bloempjes. Aan de overzijde van een stuk glooiend bouwland zag ik een ander mooi dicht bosch liggen tegen de helling. Ik zocht er om heen loopend 't hoogste punt op en wilde dan hier 't bosch ingaan om dwars er doorheen afdalend den weg weer te bereiken, die ergens in de diepte aan den voet der helling moest loopen. Hoe ik echter ook zocht naar een ingang, niet 't kleinste paadje was te ontdekken, dat ik zou kunnen volgen. 't Was dus wel een echt wild woud. Dan maar een weg banen door het lage hout! En 't was werkelijk een prachtig bosch, een zee van lichtgroen loover overal

in 't rond, waar de zon op speelde, met hier en daar pittige schaduwpartijen, waartegen de lichte bewegelijke loovertjes te scherper uitkwamen. „Hoe stond het wilde woud in looverkens zoo stout.“ En nauw was ik, na 't omheinende prikkeldraad te zijn overgeklimmen, in die heerlijkheid binnen gegaan, of daar zag ik mij omringd door massa's slanke *Platanthera montana* in vollen bloei. Op één plekje telde ik er in de gauwigheid een vijf en twintig, vlak op elkaar, sommige nog in knop, doch vele rijkbloeiend. En in de buurt stonden ze bij hoopjes verspreid. Een heerlijk gezicht, al die losse, witte orchideeën pluimen, en ik bleef ze dan ook langen tijd bewonderen op dat mooie plekje. Boven in 't lichte loof der hoogere boomen zat een zwartkopje (*Sylvia atricapilla*) te zingen, korte strophes, heel helder en zuiver gefloten, maar telkens weer hetzelfde of tenminste bijna hetzelfde. Te zien krijgt men het schuwe vogeltje niet veel, want 't houdt zich steeds in 't dichte loof op, in de meest ongerepte bosschen 't liefst. In uiterlijk komt 't vrijwel met den tuinfluiter overeen, doch 't heeft een pikzwart kapje op. Vandaar ook de Deutsche namen Mönchsgrasmücke en Plattmönch. Natuurlijk stonden